

Torsdagen den 7 februari

Kl. 12.00

Förhandlingarna leddes till en början av andre vice talmannen.

---

*Om föreslagna
nedläggningar av
bryggerier*

§ 1 Justerades protokollen för den 30 januari.

§ 2 Om föreslagna nedläggningar av bryggerier

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara dels *Elvy Nilssons* (s) den 24 januari anmälda fråga, 1979/80:286, till industriministern, dels *Hans Nyhages* (m) den 1 februari anmälda fråga, 1979/80:302, och anförde:

Herr talman! Elvy Nilsson har frågat industriministern om han har för avsikt att medverka till att Brygginvest AB:s förslag att lägga ner bryggeriet i Torsby inte genomförs, innan alternativ produktion i någon form kommer till stånd. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Vidare har Hans Nyhage frågat mig om regeringen vid sitt ställningstagande till utredningen om bryggerinäringens framtid kommer att beakta de samhällsekonomiska konsekvenserna för Boråsbygden.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Brygginvest AB har i enlighet med riksdagens beslut nu presenterat en strukturplan. I planen konstateras att produktionskapaciteten f. n. utnyttjas till ca 70 %. Bland de bryggerier som enligt strukturplanen föreslås avvecklas på sikt återfinns Pripps bryggerier i Borås och Torsby.

Vad Elvy Nilsson och Hans Nyhage vill få belyst är om regeringen är beredd att förhindra en avveckling av bryggerierna i Torsby resp. Borås i avvaktan på att någon alternativ produktion lokaliseras dit.

Jag vill erinra om det avtal som träffades mellan staten och dåvarande PRIBO i november 1974. Därin stadgas bl. a. att Pripps skall drivas på ett rationellt och företagsekonomiskt sunt sätt. Detta avtal gäller fortfarande. Inom ramen för detta avtal ankommer det i sedvanlig ordning på företaget styrelse att vidta de åtgärder som erfordras.

Det bör sålunda betonas att den här typen av beslut fattas inom företaget och att jag inte har någon konstitutionell möjlighet att påverka sådana beslut. Jag vill i detta sammanhang erinra om vad industriministern, på fråga av Rune Ångström om villkoren för bidrag till statliga företag, den 31 januari 1980 i denna kammare anförde avseende beslutsprocessen inom statliga företag. Jag utgår emellertid från att de uttalanden riksdagen gjorde rörande bryggeribranschen i samband med beslutet om bildandet av Brygginvest utgör en väsentlig utgångspunkt för Pripps styrelse. Om nedläggningar

*Om föreslagna
nedläggningar av
bryggerier*

aktualiseras, kommer naturligtvis de arbetsmarknadspolitiska medel som står till buds att utnyttjas.

ELVY NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret.

Liksom då jag för mindre än ett år sedan aktualiserade Pripps bryggeri i Torsby vände jag mig även denna gång till industriministern med min fråga, och jag hade givetvis hoppats att också han i dag skulle besvara den. Men av någon anledning anser tydligen regeringen att frågan om det nedläggningshotade bryggeriet i Torsby är en budgetfråga och inte en sysselsättningsfråga. Det är kanske på det sättet, att så länge Pripps – som till tre fjärdedelar är statligt ägt – har verksamheten i gång tillhör det budgetdepartementets ansvarsområde, medan det blir industridepartementet som får ta vid när verksamheten är borta och det skall skapas nya arbetstillfällen. Detta är ett synsätt som jag har svårt att acceptera, då sysselsättningsaspekterna borde komma in långt tidigare för att man om möjligt skulle kunna förhindra en nedläggning och alla de tragedier som följer i dess spår.

Anledningen till att jag ånyo har tagit upp Torsbybryggeriet är att strukturbolaget Brygginvest AB som bekant nu är färdigt med sin strukturplan över bryggeribranschens framtid. Planen har också antagits av Brygginvests styrelse.

Enligt det uttalande som riksdagen gjorde i samband med att detta uppdrag gavs till Brygginvest skulle särskild hänsyn tas till regionalpolitiska synpunkter och sysselsättningsaspekter. Detta har inte skett. I dag står Torsbybryggeriet långt framme på strukturplanens "dödslista", och oron är stor bland de ca 40 anställda vid Torsbybryggeriet. Det finns nämligen inte en chans för någon av dem att få ett annat arbete inom regionen, och dessutom är många äldre och lokalt bundna.

Det finns i dag närmare 600 arbetslösa i Torsby kommun, som ligger i det inre stödområdet, och endast var fjärde av alla ungdomar kan stanna kvar i regionen efter avslutad skolgång. Att man under sådana förhållanden föreslår nedläggning av en industri innan annan ersättningsindustri etablerats kan bara inte accepteras.

Detta är så mycket mer upprörande som bryggeriet i sig självt inte heller går med förlust. En nedläggning och därmed överförande av produktionen till Prippskoncernens lediga kapacitet i Göteborg eller Bromma skulle endast medföra att koncernen kunde redovisa en något högre vinst.

De anställdas representant i strukturutredningen har reserverat sig mot förslaget. LO-distriktet i Värmland och hela Landsorganisationen, TCO och SALF avvisar förslaget liksom man f. ö. gjort i en socialdemokratisk motion till riksmötet.

Vid frågeduellen i april förra året förutsatte budgetministern att Brygginvest skulle ta hänsyn till riksdagens uttalande angående de regionalpolitiska och sysselsättningsmässiga följdverkningarna vid utformandet av sina förslag. Detta har alltså uppenbarligen inte gjorts. Min följdfråga till

budgetministern är: Kan man inom regeringen låta en sådan här sak passera utan att vidta några åtgärder, även om det saknas konstitutionella möjligheter att direkt gå in och påverka företagen? Det är väl ändå ett faktum att man i detta fall inte har följt riksdagens uttalande.

HANS NYHAGE (m):

Herr talman! Av det svar som statsrådet Mundebo har lämnat – och som jag härmed tackar för – framgår det att statsrådet anser sig av konstitutionella skäl inte kunna påverka beslut av här ifrågavarande karaktär. Detta innebär tyvärr att statsrådet inte kan ge något som helst besked i det här avseendet.

Den direkta orsaken till min fråga är att det i den strukturplan för bryggerinäringen som Brygginvest AB nyligen presenterade föreslås att Falkens bryggeri i Borås skall läggas ner.

Detta skulle innebära att Boråsbygden drabbas av ännu ett allvarligt slag på sysselsättningsområdet. Alla måste vara väl medvetna om vad som har hänt på tekoområdet där nere, där mer än 10 000 arbetstillfällen gått förlorade enbart under 1970-talet. I dag är det alltfört oklart vad som kommer att hända med Firestonefabriken med ca 500 anställda. En nedläggning av Falken skulle beröra ytterligare ca 75 anställda. Mot bakgrund av svårigheterna att skapa nya arbetstillfällen i Borås ter sig situationen än allvarligare. Här vill jag komma med en vädjan till budgetministern, att den för Borås aktuella situationen beaktas vid den fortsatta handläggningen av denna fråga.

Brygginvests strukturplan anges ha utformats med utgångspunkt i tre mål, nämligen de rent företagsekonomiska, de konkurrensmässiga och de samhällsekonomiska.

Det är uppenbart att man i grunden inte kan driva en företagsamhet, oavsett om den är enskild eller statlig, som inte är lönsam. De företagsekonomiska förutsättningarna måste alltså väga tungt i sammanhanget. Men det är då nödvändigt att man verkligen noggrant analyserar möjligheterna och förutsättningarna för de här aktuella företagen. Boråsfabriken är en modern anläggning, den har god kapacitet, den drivs rationellt och visar en relativt sett bättre utveckling än övriga motsvarande fabriker i landet som tillverkar läsk och stilldringar. Det finns alltså enligt min mening anledning att ifrågasätta om det av företagsekonomiska skäl är just Boråsfabriken som måste offras, och därtill i första hand, som utredningen föreslår. Jag vill återigen vädja att man gör en nogsam bedömning av just denna frågeställning.

I det här sammanhanget tycker jag att det ligger oerhört mycket i att frågan om ett slopande av skatten på läskedrycker och lättöl allvarligt beaktas. Det kan vara ett nog så viktigt sätt att skapa bättre betingelser för näringen samtidigt som det rimligen också borde ha en positiv nykterhetspolitisk effekt.

Vad konkurrensfrågan beträffar så är det enligt min mening självklart att det även på det här området skall råda en konkurrens på lika villkor mellan

---

*Om föreslagna
nedläggningar av
bryggerier*

Torsdagen den
7 februari 1980

---

*Om föreslagna
nedläggningar av
bryggerier*

skilda företag. Här kan verkligen statens engagemang i Pripps ifrågasättas. Pripps är till 75 % statsägt och har en marknadsandel om två tredjedelar för malt- och läskedrycker tillsammans. Det är ofrånkomligt att det statliga engagemanget medverkat till att företaget kunnat lägga under sig marknadsandelar på enskilda företags beskostnad. Det är också klart att Pripps övertagande av vissa enskilda bryggerier har lett till eller leder till att dessa avvecklas. I dag är bl. a. Boråsfabriken aktuell i det avseendet. När fusionen genomfördes var det många som varnade för att detta skulle bli fallet.

Vad som här har inträffat borde utgöra en allvarlig tankeställare för dem som allt som oftast och även i det nu aktuella fallet ropar på ökat statsinflytande. Det är oerhört viktigt att konsekvenserna av statens engagemang beaktas i det här avseendet.

Jag finner det angeläget att framhålla att man på lokal nivå i Boråsbygden måste ges möjligheter att klara den här situationen. Det krävs också andrum för att man skall få den tid som behövs för att kunna vidta de nödvändiga åtgärderna.

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Självfallet har jag både stor respekt och förståelse för situationen och oron i de berörda orterna för vilka följderna kan bli av olika beslut som företagsledningarna här har att fatta, men jag vill än en gång betona att det till följd av vår gällande lagstiftning är dessa företagsledningar som har att fatta besluten. Brygginvest AB har vid utarbetandet av den strukturplan som nu föreligger handlat i enlighet med riksdagens beslut, och den strukturplanen skall nu bedömas av de berörda företagens styrelser. Jag utgår från att dessa bedömningar och de därpå följande besluten kommer att fattas under loppet av innevarande år.

Elvy Nilsson frågade vilka ytterligare åtgärder regeringen kommer att vidta, och jag måste då än en gång hänvisa till att regeringen måste handla inom ramen för gällande lagstiftning. Det måste väl ändå vara så att vi i denna kammare, som har att stifta grundlag, har respekt för vår konstitution. Jag vill emellertid framhålla att regeringen inom ramen för vad som i det här fallet gäller för våra möjligheter att arbeta självfallet följer utvecklingen i de berörda företagen.

När det gäller de beslut som framför allt Pripps styrelse har att fatta är man självfallet bunden av det gällande avtalet, som säger att verksamheten skall bedrivas på ett företagsekonomiskt sunt sätt. Jag har i det sammanhanget tillagt i svaret att jag utgår från att styrelsen vid sina beslut också beaktar vad riksdagen uttalade i samband med bildandet av Brygginvest. Riksdagen betonade då bl. a. att hänsyn skulle tas till de regionalpolitiska synpunkterna och till sysselsättningsaspekterna. Jag utgår alltså från att dessa uttalanden är vägledande vid styrelsernas hanterande av de här frågorna. Men till syvende og sist gäller det som står i avtalet, att företaget skall drivas på ett företagsekonomiskt sunt sätt. Det är styrelsernas ansvar att tillse att så blir fallet. Ingen regering och ingen minister har rätt att gå emot ett sådant riksdagsbeslut.

ELVY NILSSON (s):

Herr talman! I den förra frågeduellen om det här ärendet uttalade budgetministern vid inte mindre än tre tillfällen att han förutsatte att Brygginvest och Pripps styrelse skulle ta hänsyn till vad riksdagen hade uttalat angående de sysselsättningsmässiga konsekvenser som förändringarna skulle kunna leda till. När nu detta inte har skett – så förhåller det sig uppenbarligen – ställde jag frågan vad regeringen i det läget ytterligare kan göra. Det är väl ändå staten som måste ta ansvaret för den här utvecklingen tills man får fram alternativ. Det är också riktigt att det i dag finns en överkapacitet inom bryggerierna, bl. a. beroende på att vi tog bort mellanölet. Men det var ju staten som på sin tid tog initiativet till en satsning på mellanölet, liksom det också var staten som beslöt att ta bort mellanölet. Därför måste det vara staten som ansvarar för att vi får alternativ produktion. Det kan inte vara rimligt att enskilda anställda drabbas på det sätt som blir följderna av de nu föreslagna förändringarna.

Om budgetministern av konstitutionella skäl inte kan påverka styrelsen inför de förhandlingar som snart kommer att äga rum, kan man fråga sig om det inte är dags för en lagändring. Det måste väl anses vara orimligt om inte ett lands regering kan ingripa vid sådana här uppenbart oacceptabla förändringar, som får så katastrofala konsekvenser samhällsekonomiskt men framför allt då det gäller enskilda människor.

HANS NYHAGE (m):

Herr talman! Man behöver inte ifrågasätta att de konstitutionella bestämmelserna skall följas – det är en självklarhet.

Jag är för min del ute efter att finna litet andrum när det gäller handläggningen av denna fråga. Under den närmaste fyraårsperioden skall enligt planen Boråsfabriken läggas ned först av alla fabriker. Avsikten är alltså att nedläggningen skall ske 1980–1984. Enligt min mening är det illavarslande om den här frågan skall handläggas allra först, och jag vädjar därför om andrum.

Sedan tycker jag att staten har ett alldeles speciellt ansvar i detta sammanhang dels på grund av sitt engagemang i Pripps, dels på grund av beslutet att slopa mellanölet. Införandet av mellanölet en gång i tiden innebar ju en synnerligen kraftig kapacitetsökning inom bryggerinäringen, vilket ledde till att det var en stor överkapacitet när beslutet om slopandet förverkligades. Enligt min mening har staten därför, som sagt, ett alldeles speciellt ansvar.

Jag skulle också vilja att man noga beaktar den speciella situationen i Borås och hela Sjuhäradsbygden. Redan tidigare har jag erinrat om de oerhört stora sysselsättningsbekymmer som vi har haft och alltför har där nere. Därför vill jag alltså vädja till budgetministern att regeringen noggrant beaktar detta.

Torsdagen den
7 februari 1980

Om lastbilstransport av miljöfarliga ämnen

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Jag skall inte vidga debatten till någon alkoholpolitisk debatt om mellanölets vara eller icke vara. Det är min förhoppning att riksdagen var medveten om de följder i olika avseenden som beslutet om mellanölets slopande innebar. Jag tror att det fanns andra goda skäl att fatta detta beslut.

Det är klart att staten har ansvar för sysselsättningen, och viljan finns också att skapa alternativ produktion, om en sådan skulle vara nödvändig till följd av beslut om nedläggning eller minskning av driften. Men det är lika klart att regeringen inte har rätt, vare sig formellt eller informellt, att träda i företagsledningarnas ställe. Vill man göra detta måste man i väsentliga avseenden ändra lagstiftningen, bl. a. införa en helt ny aktiebolagslag. Jag tror att riksdagen då skulle skaffa sig stora, besvärliga och svårhanterliga problem, varför jag skulle vilja avråda från en sådan lagändring.

ELVY NILSSON (s):

Herr talman! Jag har i och för sig inte angripit mellanölets borttagande. Även jag röstade för mellanölets slopande och är därför också beredd att ta ansvaret för detta. Vi kräver emellertid inte att bryggeriet under alla förhållanden skall vara kvar och fortsätta producera läskedrycker och maldrycker. Torsby kommun har t. ex. milsvida skogar och mycket fina bärmarker. En satsning på exempelvis bärindustrin skulle kunna vara ett fint alternativ. Men för att vi skall göra detta behövs en satsning och en vilja att behålla enheten i Torsby. Tyvärr är det just viljan till utveckling som man saknar, vilket är tragiskt. Därför skulle det ha varit positivt om budgetministern, eventuellt i samråd med industriministern, i dag hade kunnat lova att han är beredd att försöka medverka till att en sådan utveckling kommer till stånd.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 3 Om lastbilstransport av miljöfarliga ämnen

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Per Israelssons* (vpk) den 24 januari anmälda fråga, 1979/80:285, till kommunikationsministern, och anförde:

Herr talman! Per Israelsson har frågat kommunikationsministern om det i framtiden går att undvika trafikolyckor med miljöfarliga ämnen och, i så fall, vilka åtgärder som krävs för detta.

Frågan har överlämnats till mig.

För att begränsa riskerna vid transporter och annan hantering av farligt gods har omfattande och detaljerade bestämmelser och anvisningar för samtliga transportsätt utfärdats. Detta gäller såväl på det internationella som det nationella planet. Sverige är sålunda anslutet till de mellanstatliga

överenskommelser som bl. a. reglerar järnvägs-, sjö-, luft- och vägtransporter av farligt gods.

Beträffande vägtransporterna är Sverige sedan år 1974 anslutet till den europeiska överenskommelsen om transport av farligt gods på väg, ADR. Denna överenskommelse anger vilket farligt gods som inte får transporteras på väg eller som får transporteras på väg endast under vissa villkor. Den innehåller vidare föreskrifter om förpackning, tankar, märkning, fordonskonstruktioner m. m.

Det sker en kontinuerlig anpassning av gällande nationella regler till ADR-reglerna och till förändringar i dessa.

Jag vill i detta sammanhang också påminna om länsstyrelsernas möjligheter att enligt 147 § vägtrafikkungörelsen meddela lokala trafikföreskrifter för transporter med farligt gods. Statens industriverk, som är samordnande myndighet vid alla transporter av farligt gods, sammanställer och publicerar fortlöpande lokala trafikföreskrifter av detta slag.

Det omfattande regelsystem som nu gäller och som jag här endast delvis berört tillkom i huvudsak år 1973 och sågs då som en temporär lösning. I början av år 1979 tillkallades därför en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa frågor om transporter av farligt gods.

Utredaren skall bl. a. utvärdera hittillsvarande ordning beträffande myndighetsansvaret samt undersöka möjligheterna till samordning av de gällande reglerna. Stor vikt kommer även att tillmätas tillsyns- och räddningstjänstfrågorna. Utredaren är dessutom oförhindrad att ta upp andra frågor i samband med transporter av farligt gods.

Enligt vad jag har inhämtat avser utredaren att till hösten 1980 lägga fram delförslag om en ramlagstiftning för transporter av farligt gods för samtliga transportslag och varuslag. Vidare avses samtidigt förslag bli framlagt om en ny organisation av myndighetsansvaret för dessa transporter som innebär en ökad koncentration av detta ansvar.

I dagens samhälle är transporter av gods med skadebringande egenskaper, farligt gods, en nödvändighet. Alla möjligheter att minska olycksriskerna vid dessa transporter genom rimliga bestämmelser, villkor och restriktioner måste givetvis tas till vara. Jag vill dock understryka att varje transport med farligt gods är förbunden med risker, som aldrig helt kan elimineras. Insatser som syftar till att förebygga olyckshändelser måste därför kompletteras med beredskapsåtgärder som kan begränsa skadorna om en olycka sker.

Regeringens och de ansvariga myndigheternas arbete är inriktat på båda dessa slag av åtgärder.

PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret, som jag uppfattar som positivt.

Den trafikolycka för nästan en månad sedan som föranlett min fråga avlöpte dess bättre så att ingen människa kom till skada. Min första slutsats, sedan jag läst in uppgifterna kring händelsen, var att den knappast var nog för att leda till en fråga i riksdagen.

Men jag har under de senaste 25–30 åren arbetat med kemiskt utveck-

Torsdagen den
7 februari 1980

Om lastbilstransport av miljöfarliga ämnen

lingsarbete. Genom denna min erfarenhet kom jag plötsligt att tänka på en mycket allvarlig sak. Det uppgavs att det rann ut ca 3,7 m³ vätska vid den aktuella lastbilsolyckan. Det var både xylen och triklöretylen. Lastbilens motor fortsatte att gå tills den enligt uppgift skar ihop. Brandrisken vid olyckstillfället måste bedömas som allvarlig. Men den allra allvarligaste risken var ändå inte brand utan att det här rörde sig om två vätskor som på ett farligt sätt ger kombinationseffekter vid brand.

Xylen är lättantändligt även om dess kokpunkt är så hög som 138–144°C. Men i blandning med triklöretylen uppkommer en ny fara utöver själva elden. Triklöretylen kan sönderdelas vid brand, och den mycket farliga gasen fosgen bildas. Fosgen (COCl₂) är närmast att jämföra med stridsgas och ger redan vid en måttlig exponering svåra lungskador. Den är dessutom lömsk. Vid en lätt exponering kan skadan mycket väl ge sig till känna först sedan det gått en tid.

Denna olycka aktualiserar några saker som kräver ökad uppmärksamhet.

1. Samlastning av olika kemikalier, som vid brand eller i andra sammanhang kan ge farliga kombinationseffekter, måste undvikas.
2. Det märkningssystem för kemikalier som är på gång måste genomföras konsekvent.
3. Färdhandlingar, som ger besked om lastens innehåll och behövliga åtgärder vid en olycka, måste medfölja varje transport av kemikalier.
4. För att kemikalietransporter skall få genomföras måste vissa krav uppfyllas i vad gäller både utrustning och personal.

Anser nu industriministern att de här frågorna verkligen kommer att beaktas av den utredare som industriministern nämner i sitt svar?

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Först skulle jag i anslutning till vad Per Israelsson anför om den äberopade olyckan vilja säga att cisterner, fat och bil där var märkta enligt gällande bestämmelser. Också färdhandlingarna var i ordning. Problemet var att tankarna och faten inte var förankrade på ett reglements-enligt sätt. Det är i det förhållandet man får se anledningen till olyckans relativt elakartade förlopp. Det faktum att dessa behållare inte var förankrade enligt bestämmelserna utgör en tankeställare. Sannolikt måste man också se till att utbildningen av förare av bil med farligt gods förbättras och att man över huvud taget uppmärksammar de säkerhetsåtgärder som måste till i dylika sammanhang.

Det arbetas f. n. också inom sprängämnesinspektionen fram en checklista, som är avsedd för polisen och som skall förenkla och effektivisera polisens flygande kontroller av transportfordon i denna bransch.

Som svar på Per Israelssons fråga vill jag säga att jag utgår från att utredningsmannen tar upp de här problemen i sitt utredningsarbete. Arbetet har delats upp i två avsnitt. I den första delen behandlas myndighetsfrågan, samordning av regelsystem för vägtransporter och sammanhang mellan transportlag och tillsynsfrågan. Den andra delen upptar utbildningsfrågor,

räddningstjänst och specialtransportfrågor.

Vi räknar med att den första delen av betänkandet föreligger redan i sommar och då kan bli föremål för närmare överväganden.

PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Även industriministerns andra anförande bedömer jag som mycket positivt – man kommer att ta hänsyn till de frågor som jag tagit upp. I motsats till vad fallet varit vid många andra tillfällen kan jag säga att jag är förhållandevis nöjd med det svar som jag fått i dag.

Jag vill bara påminna om att det är mycket viktigt att man tar hänsyn till det olämpliga i att samlasta och samtransportera vissa typer av kemikalier som gemensamt kan ge svåra effekter. Det inträffade en mycket svår olycka i samband med en järnvägstransport i Canada där klor och flytande gas förekom i samma transport, vilket gav anledning till brand och därefter utsläpp av klor, så att man fick utrymma stora områden. Detta aktualiserar också det som sägs i det skriftliga svaret, nämligen att alla transporter av kemikalier innebär risker. Det kommer vi aldrig helt ifrån. Därför är det viktigt att en beredskap finns för att vidta åtgärder, om det som inte skall hända ändå händer.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Om sysselsättningen inom glasindustrin

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Kjell Nilssons* (s) den 25 januari anmälda fråga, 1979/80:288, och anförde:

Herr talman! Kjell Nilsson har frågat mig vad jag är beredd att göra för att uppfylla 1979 års riksdagsbeslut avseende den manuella glasindustrin och om jag genom regionalpolitiska åtgärder vill rädda sysselsättningen i Emmaboda, Lessebo, Nybro och Uppvidinge kommuner.

Regeringen har i årets budgetproposition föreslagit riksdagen att förlänga programmet för manuell glasindustri vid statens industriverk under nästa budgetår. Förslaget innebär att ytterligare 4 milj. kr. satsas på effektivitetsförbättrande åtgärder och främjande av exporten. Vidare finns ca 7 milj. kr. tillgängliga i ännu inte utnyttjade avskrivningslån för att stödja investeringar inom branschen. Industriverkets utredningsarbete, som enligt uppdraget skall syfta till att ta fram förslag till den plan för glasindustrin som riksdagen har begärt (NU 1978/79:28, rskr.1978/79:207), beräknas kunna slutföras under våren 1980. Statsmakternas vidare ställningstagande till problemen inom manuell glasindustri bör enligt min mening baseras på det utredningsmaterial som då kommer fram.

Beträffande sysselsättningsfrågan för Emmaboda, Lessebo, Nybro och Uppvidinge kommuner vill jag påpeka att det inte finns någon uppsjö av projekt att ösa ur. Det är framför allt fråga om att utveckla befintliga företag och om möjligt få till stånd nyetableringar. För det fordras ett långsiktigt och

Nr 80

Torsdagen den
7 februari 1980

Om sysselsättningen inom glasindustrin

Om sysselsättningen inom glasindustrin

tålmodigt samarbete mellan länsmyndigheter, utvecklingsfonder och näringsliv. Vad regering och riksdag framför allt kan göra är att underlätta detta arbete genom att ställa medel till förfogande. Under de senaste åren har det skett förstärkningar på det regionala planet. Länsmyndigheterna har fått särskilda medel för att utveckla projektuppslag som kommer fram i länsplaneringsarbetet. Utvecklingsfonderna har fått ytterligare personal och deras utlåningskapacitet har ökats. Även det regionalpolitiska stödet har byggts ut. Av de kommuner Kjell Nilsson tar upp i sin fråga tillhör Uppvidinge ett av stödområdena, och därmed kan regionalpolitiskt stöd utgå för näringslivets utbyggnader och etableringar inom kommunen. Enligt riksdagens beslut förra året ingår inte Lessebo, Emmaboda eller Nybro i något stödområde. Regionalpolitiskt stöd kan emellertid, om särskilda skäl föreligger, lämnas utanför stödområde, bl. a. om allvarliga sysselsättningsproblem uppstår till följd av nedläggning i samband med omfattande branschrationisering.

Jag har i samband med att en nedläggning av Skruf's glasbruk aktualiserades under hösten 1979 vid överläggningar med ägaren, Upsala-Ekeby AB, framfört mina starka önskemål om att inga nedläggningsbeslut skall fattas, innan den utredning om den manuella glasindustrin som pågår vid statens industriverk har slutförts. Detta önskemål kvarstår än starkare i dag, när en nedläggning av Skruf's glasbruk inte har bedömts vara en tillräckligt långtgående åtgärd för att säkerställa lönsamheten, utan även andra driftenheter planeras bli berörda. Totalt berörs 200–250 personer.

KJELL NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret på min fråga.

Vi debatterade frågan om glasbrukens framtid i denna kammare så sent som den 30 november i fjol. Sedan dess har det hänt att Kosta Bodakoncernen fortsätter MBL-förhandlingarna med de fackliga organisationerna om nedläggning i Skruf. Företaget önskar att verksamheten vid Skruf's glasbruk skall vara avvecklad till semestern 1980, alltså redan i sommar. I dag sysselsätts där ca 60 personer. Av dessa 60 kan 20 personer räkna med att få arbete dels vid ett litet försäljningsställe som man skall ha kvar i orten Skruv, dels vid andra Kosta Boda-ägda anläggningar. Det blir alltså ca 40 familjer i det lilla samhället Skruv som till semestern står utan arbete och möjlighet till försörjning, om Kosta Bodas planer går i verkställighet.

Allt arbete på nedläggningen av glasbruket i Skruv fortsätter alltså trots vad industriministern sade i vår debatt den 30 november. Statsrådet sade då: "Eftersom det statliga stödet kopplats till planer på att viss sysselsättning skall upprätthållas, har jag ansett det rimligt att för företagsledningen påtala att ett beslut om nedläggning i Skruv kan få konsekvenser för det givna lokaliseringsstödet."

Detta uttalande har tydligen inte tillmätts någon som helst betydelse av arbetsgivaren; man fullföljer planerna på en snabb nedläggning av Skruf's glasbruk.

Statsrådet säger i dag att hans önskemål är att inga nedläggningar nu skall ske. Detta är än mer berättigat med tanke på att nedläggningar inte löser problemen. Jag tycker emellertid att "önskemål" är ett något svagt uttryck i detta sammanhang. Jag skulle vilja be statsrådet att han tar ny kontakt med ledningen för Kosta Boda AB och framför det absoluta kravet från statsmakterna att ingenting sker nu.

Här måste regeringen handla snabbt. Annars kommer den plan som industriverket arbetar på att bli färdig först när man avlovat stora delar av glasindustrin.

Jag delar statsrådets uppfattning att det inte finns någon uppsjö av alternativa sysselsättningar. Det är så lätt att kräva alternativa sysselsättningar, men det är svårt att finna dem. Därför är det angeläget att slå vakt om de sysselsättningstillfällen vi har.

Utöver planerna på nedläggning i Skruv har Kosta Boda AB nu planer på att lägga ned ytterligare enheter – inte mindre än två stycken. Vilka enheter det gäller har man inte angett. Det skulle därefter inom hela Kosta Boda-koncernen komma att finnas kvar endast tre glasbruk. Då föreslås att ytterligare glasbruk skall läggas ned och 250 à 300 personer bli arbetslösa.

På dessa orter, som är helt beroende av glasbruken, kommer glasarbetarna på detta sätt att fräntas den enda möjligheten till arbete. Glasbruket är den enda arbetsplats som finns på orten, och orterna kommer att bli döda orter. Ett gammalt fint konsthantverk kommer att försvinna i vårt land, om vi inte slår vakt om det. Att marknadskrafterna så här fritt får härja trots att riksdagen så klart har uttalat att vi skall slå vakt om och bibehålla vår manuella glasindustri är anmärkningsvärt.

Jag vill fråga industriministern: Står det klara beskedet från den 30 november fast att en nedläggning nu av Skrufs glasbruk kommer att få negativa konsekvenser för företaget? Kan vi räkna med ett starkt agerande från statsrådets sida mot den planerade fortsatta nedläggningen av glasbruk i vårt land? Därest andra ägarförhållanden, eventuellt med löntagardeltagande, blir aktuella; kan man då räkna med statligt stöd och med att regionalpolitiska åtgärder av "särskilda skäl" kan vidtas?

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Får jag då först och främst vitsorda vad jag sade redan i mitt svar, nämligen att när det finns speciella skäl – och det finns mycket som talar för att de här berörda kommunerna har en sådan situation – är jag beredd att medverka till ett regionalpolitiskt stöd för att främja utvidgningen av befintliga företag eller nyetableringar.

När det gäller just glasindustrin vill jag understryka vad jag sade i mitt svar, nämligen att det är ett bestämt önskemål från industridepartementet att det inte sker några ytterligare nedläggningar av enheter inom den manuella glasindustrin innan industriverkets utredning är klar. Den utredningen pågår för fullt. Den referensgrupp som finns arbetar kontinuerligt. Här förekommer en fortlöpande kontakt både med företagsledningarna och med facket,

*Om sysselsättning-
en inom glasindu-
strin*

vilket gör att ingen kan sväva i okunnighet om att detta arbete blir av avgörande betydelse för den manuella glasindustrins framtid. Jag vill gärna i detta sammanhang vitsorda detta.

Samtidigt vill jag rätta till ett litet missförstånd som Kjell Nilsson råkat ut för när det gäller riksdagsbeslutet våren 1979. Riksdagen gav då regeringen som sin mening till känna att en samlad plan för samhällets insatser på glasområdet bör upprättas. Vad det gäller den manuella glasindustrin uppställdes som mål att bevara denna industris långsiktiga konkurrenskraft och konstnärliga kvalitet, så att den nuvarande sysselsättningsnivån kunde bibehållas. Riksdagens beslut innefattade däremot inte – vilket Kjell Nilsson har angett – någon målsättning att föra upp branschen till den omfattning den hade 1975.

KJELL NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för det kompletterande beskedet att regionalpolitiskt stöd kan utgå. Det är mycket positivt. Lessebo kommunstyrelsens arbetsutskott kommer att föreslå kommunfullmäktige att inköpa den fastighet som inrymmer Skrufs glasbruk. Det innebär att stöd kommer att kunna ges för bedrivandet av en glastillverkning i den hyttan under nya ägarförhållanden.

Vi skall komma ihåg att glasindustrin i vårt land visserligen är liten men ändå mycket betydelsefull ur många synpunkter. Åtskilliga turister dras till glasbruksområdena i vårt land på grund av den särpräglade tillverkning som där förekommer och den höga kvaliteten på svenskt glas. Glasindustrin är också en plogbill i våra exportansträngningar. Det svenska glaset är en hantverksprodukt vars fina kvalitet är erkänd i stora delar av världen. Skall vi kunna upprätthålla dess konstnärliga nivå får glasindustrin inte bli särskilt mycket mindre än vad den är nu. Den måste i stället ökas ut, eftersom människorna annars kommer att förlora intresset för glashantering. Detta gäller både konstnärerna och de mycket skickliga yrkesarbetare som finns inom glasindustrin.

Jag hoppas att statsrådet håller kontakt med företagen, så att inte glasbruken redan är nedlagda när industriverkets planer blir färdiga. Under sådana förhållanden finns det ingen möjlighet att leva upp till de intentioner som eventuellt kan komma att innefattas i industriverkets planering. I så fall har planeringen inte varit till någon nytta. Som bekant är det mycket svårt att återuppliva en verksamhet när den en gång är nedlagd. Jag hoppas att statsrådet kommer att göra kraftfulla insatser på detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.

Torsdagen den
7 februari 1980

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN erhöll ordet för att besvara Ivar Franzéns (c) den 16 januari anmälda interpellation, 1979/80:118, och anförde:

Herr talman! Ivar Franzén har frågat mig hur jag bedömer möjligheten att utan hälsorisker även fortsättningsvis nyttja asbestcementrör för transport av dricksvatten och vilka åtgärder jag avser att vidta för att få fram ett fullgott beslutsunderlag, om det i dag inte finns tillräcklig kunskap för att göra en säker bedömning.

Asbestcementrör har sedan länge använts för vattenledningar på många håll i världen. Också i vårt land har en stor mängd sådana rör använts för distribution av dricksvatten. De har hos oss gått under fabriksnamnet eternitrör. Tillverkningen av asbestcementrör i Sverige har numera upphört men vissa lager finns fortfarande. Så är bl. a. fallet i Halmstad, såsom också berörs i interpellationen.

Produktkontrollbyrån vid statens naturvårdsverk arbetar f. n. med frågan om klassificering av asbest som gift. Därvid har man också att bedöma asbest i asbestcementrör. I den skrivelse den 15 juli 1979 som Franzén nämner i sin interpellation och som var ställd till Flens kommun, har omgivningshygieniska avdelningen vid naturvårdsverket redovisat en rad amerikanska undersökningar om asbest i dricksvattensammanhang. Resultaten av undersökningarna är dock enligt avdelningen inte entydiga, varför det är svårt att säkert bedöma om det är några hälsorisker förknippade med asbest i dricksvatten. Höga halter av asbestfibrer har konstaterats i en del amerikanska vattenledningsnät beroende på att vattentäkterna tillförts betydande mängder asbestfibrer genom olika verksamheter intill vattentäkterna. Utländska undersökningar kan därför inte utan vidare överföras på svenska förhållanden.

Asbest förekommer i förening med silikater och kan därför allmänt återfinnas i naturen i varierande halter och därmed också i vatten som används som råvatten för framställning av dricksvatten. Stora fyndigheter i vilka asbest förekommer har vi dock enligt omgivningshygieniska avdelningen knappast i Sverige. Höga asbestfiberhalter i svenska råvatten borde därför enligt avdelningen vara mindre sannolika.

Vatten kan emellertid ha sådana egenskaper att det angriper ledningsrör och t. ex. löser ut cement ur ett cementrör. Denna ledningsangripande verkan är störst om vattnet har ett för lågt s. k. aggressivitetsindex, dvs. om vattnet har ett förhållandevis lågt pH-värde samtidigt som kalciumhalten och alkaliteten är låg. Om cement löses ut ur asbestcementrör kommer även asbestfibrer att lösas ut. Detta kan förhindras genom att höja aggressivitetsindex till en viss högre nivå. Man kan också förse rören på insidan med en typ av ytbeläggning som förhindrar att ett angrepp kan ske. Vidare kan filtrering av vattnet tillgripas. Filtrering är ett effektivt sätt att ta bort asbestfibrer ur vatten.

Omgivningshygieniska avdelningen har tagit vattenprov från tre anlägg-

---

*Om användningen
av asbestcementrör
som vattenled-
ningsrör*

Torsdagen den
7 februari 1980

---

*Om användningen
av asbestcementrör
som vattenled-
ningsrör*

ningar i Sverige, där man har lagt ner asbestcementrör och har aggressivt grundvatten. Prov är tagna såväl innan som efter det att vattnet passerat ledningssystemet. Eftersom det i Sverige saknas tillräcklig kompetens och utrustning för att göra asbestbestämningar i vatten har proven sänts till ett laboratorium i Canada, där man har erforderlig analysutrustning. Avsikten med proven är att få bedömt dels hur stor asbestfiberhalten i vattnen är, dels om halten ökat under transporten genom ledningsnätet. Enligt vad jag inhämtat har preliminära analysresultat nu kommit. Enligt dessa har råvattnens halt av asbestfiber inte varit mätbar. Av de prov som tagits av vatten som passerat ledningssystemen har endast ett prov visat en halt av någon betydelse. Men det gäller alltså ett ledningsnät där vattnet inte undergått någon behandling.

Gatukontoret i Halmstad har meddelat att man avser att behandla vattnet från den nya grundvattentäkt som man skall ta i anspråk så att vattnets aggressivitetsindex höjs till tillfredsställande nivå. Man överväger också att förse insidan av rören med en ytbeläggning av ett material som förhindrar att rören angrips av vattnet. Detta kan ske till en måttlig kostnad. Man har tagit upp delar av tidigare lagda asbestcementrör som försetts med sådan beläggning och funnit att rören är intakta. Alternativet är att till ledningen från den nya vattentäkten använda rör av helt annat material, vilket skulle medföra en ökad kostnad.

Kommunerna är själva ansvariga för vattenförsörjningen. Praktiskt taget alla landets kommunala vatten- och avloppsverk är anslutna till Svenska vatten- och avloppsverksföreningen (VAV). Föreningen har meddelat att man har tagit upp problematiken med asbestcementrör på sitt program och att man kommer att avsätta medel för närmare undersökningar av sådana rör i bl. a. de avseenden som interpellationen avser.

De bedömningar som nu görs av berörda myndigheter innebär således att risker från hälsosynpunkt att använda asbestcementrör i Halmstad knappast torde föreligga, under förutsättning att man vidtar de försiktighetsåtgärder som kommunen själv angett. Enligt min uppfattning är det emellertid nödvändigt att berörda myndigheter följer frågan med uppmärksamhet också i fortsättningen. Jag räknar med att naturvårdsverket tillsammans med livsmedelsverket, socialstyrelsen och Svenska vatten- och avloppsverksföreningen kommer att ta upp frågan om särskilda råd och anvisningar för driften av vattenförsörjningsanläggningar där asbestcementrör används. Jag vill också i detta sammanhang nämna att arbetarskyddsstyrelsen har utfärdat detaljerade anvisningar, som bl. a. gäller nyinstallation av asbestcementrör.

IVAR FRANZÉN (c):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret. Det ger en klar redovisning av dagsläget i denna för många kommuner mycket viktiga fråga. På två punkter vill jag ändå ha ytterligare preciseringar.

1. Betyder statsrådets svar att i de fall då vattnet – naturligt eller genom åtgärder, t. ex. sådana som föreslagits i Halmstad – har gjorts icke aggressivt,

så är det enligt myndigheternas nuvarande bedömning inte förenat med någon hälsorisk att använda asbestcimentrör för transport av dricksvatten?

2. Om det bedöms motiverat med särskilda råd och anvisningar för skötsel av vattenledningar av asbestcimentrör, hur snart kan i så fall kommunerna få sådana anvisningar?

Jag vill dessutom betona att även om statsrådets svar fått en nära anknytning till problemen i Halmstad är förhållandena där bara ett exempel i ett mycket stort problemkomplex som berör flertalet svenska kommuner och deras invånare. Detta är orsaken till att jag anser det mycket viktigt att samtliga ställningstaganden i dessa frågor, så långt som det över huvud taget är möjligt, bygger på alla i dag kända fakta.

EVERT HEDBERG (s):

Herr talman! Som representant för den kommun som har rönt uppmärksamhet för sin handläggning av frågan om asbestcimentrör vill jag säga några ord.

År 1977 inköpte Halmstads kommun 8 km asbestcimentrör. I samma mängd inköptes segjärnsrör. Det var en tidigareläggning av industribeställningar, och man fick då 25 % statsbidrag. Annars hade det inte varit aktuellt att göra köpet vid denna tidpunkt.

På allra senaste tiden har frågan om asbestcimentrörens lämplighet som vattenledningsrör tagits upp till förnyad prövning. Statens naturvårdsverk har berört frågan i skrivelse till hälsovårdsnämnden. Jag skall kanske först säga några ord om orsakerna till att man tagit upp den.

Som påpekades i jordbruksministerns svar har naturliga vatten olika egenskaper. Vissa vatten är aggressiva mot betong, vilket får till följd att cementen till viss del kan urlakas ur betongen, medan andra vatten har sådan beskaffenhet att kalkutfällning kan ske på rörväggarna och i varmvattenberedare.

Man befärar att cementutlösningen kan medföra att asbestfiber frigörs och följer med vattnet. Risken för detta minskas om man tillsätter kemikalier. Naturvårdsverket har uppmanat Halmstads kommun att göra det och pekat på vikten av en effektiv övervakning när det gäller kemikaliedoseringen.

Livsmedelsverket har i ett svar till Halmstads kommun uttalat följande: Det är uppenbart att det finns en viss risk för att asbestfiber kommer att frigöras från asbestcimentrör, om de används vid distribution av dricksvatten. Det är känt att asbestfiber kan ge upphov till lungcancer efter inandning, och det finns vissa tecken på att asbestfiber i mat eller dryck kan öka risken för cancer, även om detta ej är klart bevisat. Enligt laboratoriets mening bör kommunen i denna situation välja något annat lämpligt material för rör för distribution av dricksvatten. – I likhet med naturvårdsverket påpekar laboratoriet också att om asbestcimentrör används, bör rådet att tillsätta kemikalier följas.

Det är bl. a. detta som legat till grund för vårt ställningstagande i Halmstad. Vi är medvetna om att det här är en svår fråga. Fullmäktige grup-

*Om användningen
av asbestcimentrör
som vattenled-
ningsrör*

pen i det parti som jag representerar – socialdemokraterna – har uttalat att någon ytterligare nedläggning av asbestcimentrör inte bör ske. Hälsovårdsnämnden i Halmstad delar helt denna uppfattning. Kommunstyrelsens arbetsutskott har bordlagt frågan, bl. a. i väntan på svaret i dag från jordbruksministern.

Vi anser emellertid att det är bättre att för dricksvatten använda rör som inte innebär faror för människorna. Vi anser det vara bättre att, när det finns tillgång till sådana, använda rör varom inga farhågor råder. Jordbruksministern har i sitt svar pekat även på detta alternativ.

Även om det medför kostnader anser vi att ett rent och ofarligt vatten varom ingen debatt råder är så viktigt att det är värt någonting. Från denna utgångspunkt menar vi att vi skall använda andra rör än dem som man nu har stoppat nedläggningen av.

Jordbruksministern har uttryckt sig försiktigt och pekat på att kommunerna själva är ansvariga. Jag hoppas att vi i Halmstad, där hälsovårdsnämnden är enig i denna fråga, skall kunna komma fram till en enhällig lösning. Även om man i jordbruksministerns svar kan spåra en försiktighet och en maning om att följa frågan i framtiden, finns också, enligt vad jag kan inläsa, en viss farhåga inlagd i svaret. Bara detta är enligt min mening tillräckligt för att vi i varje fall inte skall öka antalet nedlagda asbeströr.

GUNNAR OSKARSON (m):

Herr talman! Jag tycker att statsrådets svar är klarläggande. Man behöver inte befara några risker med att använda de rör som man här har tänkt sig. Såsom statsrådet säger är kommunerna själva ansvariga för vattenförsörjningen. Det är inte meningen att statsrådet skall ta något ansvar för om Halmstad använder sina rör eller inte. Men som har framhållits här av Evert Hedberg och även tidigare är ju meningarna delade. Mot bakgrund av vad statsrådet här har redogjort för, de undersökningar som har utförts och de erfarenheter som man har vunnit, vore det av värde om statsrådet kunde precisera sig – gärna på de två punkter som tidigare har angivits men åtminstone på *en* punkt. Jag skulle därför vilja fråga om statsrådet kan formulera den första meningen i det sista stycket i svaret på följande sätt:

De bedömningar som nu görs av berörda myndigheter innebär således att risker från hälsosynpunkt med att använda asbestcimentrör i Halmstad inte föreligger under förutsättning att man vidtar de försiktighetsmått som kommunen själv har angivit.

Det vore av intresse om jag kunde få ett enkelt ja på frågan om statsrådet lika gärna hade kunnat formulera meningen så som jag här angivit.

PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Anledningen till att jag stannade kvar och gick in i denna debatt var att jag har haft i uppdrag att skriva en motion som kommer att behandlas senare. Den tar just upp denna fråga.

Vi har i svaret fått reda på att inga nya asbeströr tillverkas. Bara sådana som finns på lager är aktuella att använda. Men samtidigt ligger i marken rör

som levererar vatten till svenska folket. I min motion har jag närmast tagit upp problemen med de rör som ligger i marken.

Det nya som kom fram här under debatten var att det har gjorts tre provtagningar här i landet och att man då inte har funnit någon mätbar halt av asbestfibrer i vattnet. I min motion föreslog jag just att man skall aktualisera frågan om att införa kontroll i sådana kommuner som har rör av denna typ nedlagda.

Innan jag skrev motionen hade jag viss kontakt med yrkesmedicinska kliniken i Örebro för att höra efter hur det egentligen var med riskerna med asbestfibrer i dricksvatten. Om det inte förelåg några risker, fanns det ju inte anledning att skriva någon motion. Det svar jag fick var att cancereffekten vid inandning av asbestfibrer är klart belagd. Vi har f. ö. för många år sedan från vpk yrkat på förbud mot asbest ur arbetsmiljösynpunkt. Till följd av vad som kommit fram genom ären har det också blivit ett sådant förbud, och asbest är på väg ut ur svensk arbetsmiljö.

Skador via inandning är, som jag sade, alldeles klarlagda. Skador på matsmältningsorganen på grund av nedsväljning av asbestfibrer anses inte vara lika klart belagda. Däremot kunde man säga att det finns ett samband. Hos personer med skador på lungorna visade det sig också en ökad frekvens av skador i matsmältningsorganen. Man kunde inte med hundraprocentig säkerhet säga att skadorna i dessa fall uppkommit via nedsväljning exempelvis av slem från luftvägarna till magen och tarmkanalen. Det troligaste, sade man, är att det är just så det går till, men det kan inte uteslutas att sjukdomen kan överföras via lymfsystemet.

Även om sambandet inte är helt klarlagt, talar sannolika skäl för att det kan bli skador genom nedsväljning. Det är också vad som sägs i jordbruksministerns svar. Men jag vill betona, liksom andra talare här har gjort, att det är viktigt att frågan uppmärksammas, även om det på de flesta orter väl inte förekommer några asbestfibrer i dricksvattnet. Men i en framtid, när rören har legat nere länge och på platser där vattnet har lågt pH-värde, kan risker inte uteslutas. Därför bör man vara uppmärksam på frågan.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Till Ivar Franzén vill jag säga att vad jag här har sagt bygger på dagens kända kunskapsunderlag. Då innebär det enligt alla bedömningar ingen fara med att använda asbestcentrör under de förutsättningar som jag har angivit i svaret. Ordet "torde" hänsyftar på eventuella nya kunskaper, och om dem vet vi i dag ingenting. Det är därför jag har sagt att berörda myndigheter med uppmärksamhet skall följa frågan även i fortsättningen.

Låt mig också säga till Ivar Franzén att naturvårdsverkets chef har meddelat att han omgående kommer att ta upp frågan om råd och anvisningar för driften av vattenförsörjningsanläggningar där asbestcentrör används. Allra först blir det då en bedömning om särskilda råd erfordras eller inte. Jag kan inte här ange när naturvårdsverket kan vara klart med

Nr 80

Torsdagen den
7 februari 1980

---

*Om användningen
av asbestcentrör
som vattenled-
ningsrör*

Torsdagen den
7 februari 1980

*Om användningen
av asbestcementrör
som vattenled-
ningsrör*

detta arbete, men jag utgår ifrån att det har en hög prioritet, inte minst med anledning av den aktuella debatten.

Till Evert Hedberg vill jag säga att det är inte min uppgift att avgöra en kommunalpolitisk strid. Kommunerna är själva ansvariga för vattenförsörjningen och har själva att välja den teknik och de ledningsrör de önskar. Oavsett vilka ledningsrör man använder är det f. ö. inte ovanligt att man med olika medel tar bort aggressiviteten i vattnet.

Gunnar Oskarson har fått svar på sin fråga i min replik till Ivar Franzén, nära överensstämmande med herr Oskarsons önskan.

Till Per Israelsson vill jag säga att som jag har angett i svaret avser Svenska vatten- och avloppsverksföreningen bl. a. att vidta sådana åtgärder och undersökningar som Per Israelsson har efterlyst.

IVAR FRANZÉN (c):

Herr talman! Jag vill tacka jordbruksministern för denna precisering. Jag är helt tillfreds med svaret. Jag vill peka på att vi har många angelägna uppgifter när det gäller att skydda och förbättra vår miljö. Det är viktigt, om vi vill nå så långt som möjligt i ett seriöst miljöarbete, att vi inte slösar bort resurser utan i varje ställningstagande försöker få så fullständigt sakunderlag som möjligt och därigenom i varje särskilt fall kan satsa våra tyvärr ganska knappa resurser på de mest angelägna miljöuppgifterna.

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarans förhandlingar.

GUNNAR OSKARSON (m):

Herr talman! Också jag vill säga ett tack till statsrådet för det klarläggande svar jag fick på min fråga. Jag skall inte göra någon analys av det, men eftersom statsrådet med anledning av den tidigare frågan säger att ingen fara föreligger med att använda rören och att osäkerheten i ordet "torde" hänföra sig till framtiden, har jag omskrivet fått klart besked om att meningen lika gärna kunde ha haft den lydelse som jag tidigare angav.

Jag har full förståelse för att statsrådet använder dessa uttryck. Vi är alla, liksom statsrådet, angelägna om att värna en god miljö och inte utsätta någon för hälsorisker. På den punkten tror jag vi alla har samma ambitioner och är lika angelägna.

EVERT HEDBERG (s):

Herr talman! När det gäller innehållet och ordalydelsen i svaret tror jag i likhet med jordbruksministern att det är klokt att använda uttrycket "torde". Jag utgår då ifrån de skrivelser från naturvårdsverket och livsmedelsverket som jag citerade och som tyder på att det kan komma resultat framöver som besannar de onda aningarna.

Jag tror det är alldeles riktigt att det inte är jordbruksministerns uppgift att lösa en kommunal tvist. I svaret hänvisades dock just till Halmstad och våra förhållanden, och då tyckte jag det var lämpligt att ta upp hur vi ser det från

vårt partis sida. Jag tror nämligen att det ställningstagande som vi kommer att göra i Halmstad, liksom det ställningstagande som redan hälsovårdsnämnden där gjort under full enighet, kommer att spela stor roll för behandlingen av denna fråga i andra kommuner.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Föredrogs och hänvisades

Proposition

1979/80:71 till trafikutskottet

§ 7 Anmälan av interpellation

Anmälades och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 7 februari

1979/80:137 av *Gunnar Björk* i Gävle (c) till justitieministern om polisens arbetsförhållanden:

Polisens arbetsförhållanden är under ständig debatt, inte minst bland de anställda inom polisen som upplever ett allt hårdare klimat i sin yrkesutövning.

Ett ökat våld har bl. a. medfört att polisen arbetat för att få bort s. k. "ensamarbete" så mycket som möjligt i polistjänsten. Framför allt i s. k. yttre tjänst har man strävat efter att vara två stycken.

Denna målsättning är en arbetarskyddsfråga av mycket stor vikt för polispersonalen.

JO har nu prövat ett fall där två polismän i en bil skulle gripa två personer – en man och en kvinna. Kvinnan greps först, och för att frigöra båda polismännen för att gripa även mannen så lästes kvinnans ena hand fast vid ryggstödet i polisbilen, varefter båda polismännen begav sig efter den misstänkte mannen för att gripa även honom. Läsningen gick till så att ena delen av en handboja lästes om kvinnans handled och den andra om nackstödet på bilens framsäte.

JO har anfört åsikten att detta var fel. I stället skulle den ene av polismännen stannat kvar för att bevaka den gripna under det att den andre sökte gripa även mannen.

Eftersom de anställda inom polisen i många år arbetat för att få bort s. k. "ensamarbete" vill jag med anledning av det anförda ställa följande frågor till justitieministern:

Anser justitieministern att man ur skyddssynpunkt skall fortsätta att sträva efter att polisen i främst yttre tjänst skall arbeta i par? Vilken tolkning skall man i detta avseende göra av JO:s uttalande?

Nr 80

Torsdagen den
7 februari 1980

Anmälan av interpellation

Torsdagen den
7 februari 1980

---

*Meddelande om
frågor*

§ 8 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställts

den 6 februari

1979/80:309 av *Rune Ångström* (fp) till jordbruksministern om det höga räntelägets återverkningar på jordbruket:

Det höga ränteläget drabbar nyctablerade jordbrukare och de jordbrukare som de sista åren gjort stora investeringar särskilt hårt. Orsaken till detta är i första hand att investeringarna i huvudsak finansierats med kortfristiga lån till hög ränta. Några andra lån har inte gått att få. För många mindre jordbrukare i Norrland är läget nu så svårt att konkurs hotar.

Med anledning av det anförda ber jag att få ställa följande fråga till jordbruksministern:

Överväger regeringen några åtgärder för att motverka de svåra återverkningarna av det höga ränteläge som drabbar de jordbrukare som gjort nyinvesteringar i sin rörelse?

den 7 februari

1979/80:310 av *Karin Nordlander* (vpk) till statsrådet Elisabet Holm om sjukskrivning vid förlossning:

Sjukvårdshuvudmännen använder minskat barnafödande som motivering för att lägga ner sjukvårdsplatser på kvinnokliniker. På grund av platsbrist tvingas sjukhusen då skriva ut nyblivna mammor snabbare, vilket betyder att socialstyrelsens rekommendationer om sjukskrivning efter förlossning alltmär sällan följs. Detta innebär också att avstånden till förlossningsvården förlängs, och det finns risk att både för- och eftervården försämras.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande fråga till statsrådet Holm:

Vad tänker statsrådet vidta för åtgärder för att socialstyrelsens rekommendationer om sjukskrivning vid förlossning skall följas?

§ 9 Kammaren åtskildes kl. 13.09.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert